

Jak wspierać rozwój mowy dziecka 2-letniego?

*„W dzieciństwie niewiele zależy od nas,
wiele zaś od tych, którzy są z nami.”
prof. Bronisław Ročławski*

Każde dziecko jest indywidualnością i posiada własne tempo rozwoju. W tym rozwoju szczególne znaczenie ma prawidłowe nabywanie sprawności językowych i komunikacyjnych. Pierwsze słowo wypowiedziane przez dziecko jest ważnym momentem w życiu rodziców. Z czasem ich oczekiwania wobec umiejętności maleństwa są coraz większe. Pojawiają się wątpliwości, pytania, z troskaniem. A to właśnie rodzice już od chwili narodzin pełnią bardzo ważną rolę w rozwoju mowy swojego dziecka.

Jak rodzice mogą wspierać rozwój mowy dziecka 2-letniego?

Logoporady i nie tylko:

1. Uważnie obserwujmy rozwój mowy dziecka – zapisujmy nowe słowa wypowiedziane przez maluszka oraz te wyrażenia, które nie są pełnymi słowami, a na przykład sylabami, których używa dla określenia osób, przedmiotów, sytuacji,
2. Skonsultujmy się z logopedą, jeśli po ukończeniu 2 roku życia dziecko jeszcze nie mówi lub w rozwoju mowy nie pojawia się więcej słów, następuje regres,
3. Nie wyręczajmy dziecka w mówieniu, uprzedzając jego prośby; wykażmy cierpliwość, czekając, aż nasza pociecha przekaże nam informację,
4. Obserwujmy, czy nasz 2-latek rozumie proste polecenia,
5. Mówmy do dziecka krótkimi zdaniami bez przyspieszonego tempa mowy,
6. Nie używajmy słów z nieprawidłową realizacją głosek, charakterystyczną dla dziecięcego języka, typu: /zabka/, /capka/, /salik/, /lowel/, a także licznych zdrobnień i spieszczeń,
7. Podczas rozmowy z dzieckiem postarajmy się skupić na nim całą uwagę – niezwykle istotny jest kontakt wzrokowy; gdy mówimy, ważne jest, aby dziecko miało możliwość obserwacji naszych ust, ponieważ uczy się ono mowy także dzięki percepcji wzrokowej,
8. Zadbajmy o to, aby w czasie zabawy z maluszkiem nie było w otoczeniu tzw. zagłuszaczy – włączonego telewizora, radia.

Dziecko 2-letnie jest bardzo sprawne ruchowo i staje się bardziej odporne na zmęczenie. Jego energia wydaje się nieograniczona i niewyczerpana, ale ta nadmierna ruchliwość małego odkrywcy i zainteresowanie światem sprzyjają rozwojowi mowy. Dwulatek wyraża siebie przede wszystkim w działaniu, rodzic odwrotnie – w mówieniu.

Logoporady i nie tylko:

1. Postarajmy się wszystko tłumaczyć dziecku w sposób jak najbardziej obrazowy – nasze wyjaśnienia nie powinny być długie i opisowe, nie powinny zawierać abstrakcyjnych poleceń, trudnych słów,
2. Mówiąc do dziecka, jednocześnie pokazujemy, co proponujemy, o co prosimy, np. bawiąc się razem klockami pokazujemy, jak zbudować wieżę, domek dla psa, tor samochodowy,
3. Zachęcajmy naszą pociechę do naśladowania nas, np. narysujmy linię poziomą i poprośmy, aby dziecko narysowało taką samą,
4. Organizujmy wspólne zabawy tematyczne, np. gotowanie zupy dla misia, ubieranie lalki na spacer, karmienie zwierzątek – pluszaków, przewożenie klocków autami.

Mowa jest ruchem, dlatego należy ujmować jej rozwój w kontekście rozwoju motoryki dużej i małej. Dzieci z zaburzeniami mowy przejawiają nadrucliwość, niezdarność, słabą koordynację ruchową, deficyt uwagi, zmiany napięcia mięśniowego, zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej i pamięci.

Logoporady i nie tylko:

1. Jeśli dziecko posługuje się lewą ręką, nie zmuszajmy, aby posługiwało się ręką prawą, ponieważ może to zaburzyć proces rozwoju mowy, wywołać jąkanie,
1. Zadbajmy o rozwój ruchowy 2-latka – dziecko powinno chodzić, biegać, skakać, korzystać z urządzeń na placu zabaw, rowerków – trójkołowego, do odpychania nóżkami,
2. Zwróćmy uwagę, czy nasze dziecko słyszy – czasami, kiedy jest odwrócone tyłem, mówmy do niego szeptem, z odległości jednego metra; nawet niewielki niedosłuch jednostronny może przyczynić się do trudności w nabywaniu mowy,
3. Zaobserwujmy, czy dziecko oddycha nosem – nie powinno oddychać przez usta.

Już od urodzenia dziecko ćwiczy narządy mowy podczas czynności ssania, gryzienia, żucia i połykania. Czynność jedzenia jest więc niezwykle istotna dla rozwoju kolejnych etapów rozwoju mowy. W wieku 2 lat maluszek powinien powoli przechodzić od tzw. połykania niemowlęcego do połykania dorosłego, podczas którego ma zamknięte usta i nie wsuwa języka między zęby.

Logoporady i nie tylko:

1. Pozwólmy dziecku jeść samodzielnie, zaakceptujmy plamy i bałagan,
2. Zwróćmy uwagę, czy 2-latek odgryza pożywienie siekaczami,
3. Zachęcajmy maluszka do gryzienia pokarmów stałych, twardych – skórki chleba, jabłek, marchewki,
4. Uczmy posługiwania się łyżeczką, co stymuluje koordynację ręki i precyzję ruchów,
5. Pozwólmy 2-latkowi jeść dłońmi – rozwija wówczas małą motorykę,
6. Zachęcajmy dziecko do picia z tradycyjnego kubeczka – co wzmacnia napięcie mięśnia okrężnego warg i policzków, reguluje oddychanie i połykanie,
7. Podczas jedzenia wyłączmy telewizor – dziecko skupi się na jedzeniu, na różnych smakach,

8. Wprowadzając nowe pokarmy, zwracamy uwagę czy dziecko nie jest na nie uczulone – alergia może ujawniać się nie tylko wysypką, ale także infekcją, zmęczeniem, opóźnieniem w rozwoju mowy.

Podstawą harmonijnego rozwoju dziecka, w tym rozwoju mowy, jest prawidłowo funkcjonujący zmysł dotyku.

Logoporady i nie tylko:

1. Dbajmy o czuły kontakt z maluszkiem – przytulajmy, mówmy, że kochamy,
2. Stosujmy „dziecięce masażyki”, delikatnie masujemy dziecko, na przykład po kąpielach, ze szczególnym uwzględnieniem stóp i paluszków u rąk,
3. Obserwujemy jak 2-latek reaguje na dotyk, czy unika kontaktu, czy chętnie się przytula,
4. Razem z dzieckiem dotykajmy przedmiotów o różnej fakturze, równocześnie je opisując, np. twarde klocek, mięciutki miś,
5. Bawmy się, manipulując różnymi konsystencjami, np. wodą, piaskiem, kaszą, fasolą, mąką – warto zwracać uwagę dziecka i nazywać doznania termiczne: ciepłe, zimne, suche, mokre,
6. Biegajmy bosymi stopami po piasku, trawie,
7. W czasie posiłków wączajmy pokarmy, opisujemy ich smak,
8. Wykorzystujmy codzienne czynności, spacerujemy do rozwijania zmysłów dziecka,
9. Obserwujemy, czy dziecko jest sprawne ruchowo – biega, skacze obunóż, chodzi do tyłu, schodzi i wchodzi po schodach, dostawiając nogę,
10. Jeśli coś nas niepokoi, zgłośmy się do pediatry, specjalisty – psychologa, logopedy.

Istotnym problemem w rozwoju mowy dziecka jest otoczenie pełne urządzeń elektronicznych: telewizorów, komputerów, telefonów komórkowych. Korzystanie z nich przez wiele godzin zaburza proces rozwoju mowy. W opinii psychologów 2-latek może oglądać telewizję maksymalnie 30 minut, 3-latek – jedną godzinę w odstępie czasowym, dziecko 18-miesięczne w ogóle nie powinno spędzać czasu przed telewizorem. Jako rodzice powinniśmy racjonalnie wykorzystywać te urządzenia dla rozwoju naszych pociech.

Propozycje logozabaw dla 2-latków:

2. Naśladowujemy odgłosy zwierząt podczas zabaw maskotkami, figurkami zwierząt, podczas oglądania książeczek i obrazków,
3. Słuchamy z dzieckiem odgłosów otoczenia – pukania do drzwi, gotującej się wody, pralki, odkurzacza; nazwijmy dźwięki, poprośmy, aby dziecko wskazało nam, skąd dochodzą,
4. Prowokujemy dziecko do odgadywania, skąd dochodzi dźwięk, np. ukrytego budzika,
5. W czasie opowiadania bajek, mówienia wierszy, czytania książeczek zachowujemy prozodię mowy – akcentujemy znaczące słowa, stosujemy zmienną intonację głosu,
6. Podczas opowiadania bajek, recytowania wierszyków korzystamy z pacynki na rękę lub na paluszek, prowokując dziecko do mówienia, do dialogu,
7. Powtarzamy dzieciom rymowanki, krótkie wierszyki (np. Jana Brzechwy z tomiku „Zoo”), które będzie zapamiętywało i początkowo dopowiadało pojedyncze słowa, by z czasem zaskoczyło nas znajomością całego tekstu,

8. Bawmy się z dzieckiem, wykorzystując rysowane wierszyki („Kurczątka z jajeczka się urodziło ...”), zabawy paluszkowe („Idzie rak”, „Sroczka kaszkę ważyła”),
9. Proponujemy 2-latkowi piosenki oraz wierszyki połączone z ruchem, np.:
„Całuska poślij, zrób też pa, pa.
Uśmiech szeroki i skacz raz, dwa.
Zakręć się w kółko, pod boki złap.
Jesteś już duża/duży, dzielna/dzielny jak skrzat”,
10. Zachęcajmy dziecko do rysowania (bazgrania) kredkami, malowania paluszkami,
11. Proponujemy manipulowanie masą solną, plasteliną,
12. Bawmy się instrumentami muzycznymi, np. na dużym bębnie możemy grać głośno i mówić: /bum bum/, na małym – cicho i mówić: /ciiii.../,
13. Słuchajmy razem muzyki, śpiewajmy piosenki o prostym rytmie, z łatwymi słowami i krótkimi tekstami, np. „Jadą, jadą misie, la, la, la...”,
14. Zachowując kontakt wzrokowy z dzieckiem, ćwiczymy razem:
  - robienie śmiesznych min,
  - dmuchanie na piórka, chuchanie na dłoń,
  - język – dotykajmy nim do nosa, do brody, zlizujemy dżem z talerzyka,
  - powtarzanie samogłosek: a o u e y i – samogłoski możemy mówić podczas zabawy, np. usypiamy misia i mówimy: /aaa.../, lecimy samolotem i mówimy: /iii.../.

Opracowanie zostało przygotowane na podstawie książki Marzeny Bekus-Richane zatytułowanej „Jak zachęcić 2-latkę do mówienia”, Oficyny Wydawniczej „Impuls” z 2017 r.

**Książę polecam wszystkim zatroskanym Rodzicom.
Beata Milczarek**

Opracowanie- maj 2020 r.